

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร

ของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

The Guideline for Improving the Efficiency of Budget Disbursement for Agricultural Promotion Projects of Chachoengsao Provincial Agricultural Office

นฤมล สิงห์เถื่อน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมและวิเคราะห์สภาพปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา และ 2) หาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากรในการวิจัยคือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 17 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการจัดลำดับ ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนมากเป็นเพศหญิง จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาส่งเสริมการเกษตร มีอายุราชการเฉลี่ย 7 - 9 ปี มีประสบการณ์การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี โดยส่วนใหญ่รับผิดชอบโครงการส่งเสริมการเกษตร จำนวน 2 โครงการ ร้อยละ 52.94 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมด้านการเบิกจ่ายเงิน และมีการแก้ไขเอกสารในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม จำนวน 2 ครั้ง โดยปัญหาที่พบมากที่สุดเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร คือ เจ้าหน้าที่มีงานเร่งด่วนอื่น ๆ และการจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการ และมีข้อเสนอแนะในการเบิกจ่ายงบประมาณที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ควรวางแผนการจัดสรรงบประมาณ และควรจัดทำแผนคุมงบประมาณโครงการ/ กิจกรรมที่ได้รับเพื่อวางแผนงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ สำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การจัดซื้อจัดจ้าง (2) การจัดอบรม/ สัมมนา/ ประชุม (3) การยืมเงิน/ ชดใช้เงินยืม และ (4) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ได้มีข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ให้มีการจัดทำคู่มือ ขั้นตอน การเบิกจ่าย ข้อระเบียบกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และลดความผิดพลาดของการดำเนินงานได้ รวมทั้งให้มีการจัดประชุม ชี้แจง อบรมให้ความรู้เพื่อทบทวนประเด็นขั้นตอน การเบิกจ่ายเป็นประจำทุกปีก่อนเริ่มปฏิบัติงานในปีงบประมาณ รวมถึงการวางแผนการจัดสรรงบประมาณ และจัดทำแผนคุมงบประมาณโครงการ/ กิจกรรมที่ได้รับ เพื่อวางแผนการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามนโยบาย และการใช้กระบวนการพี่สอนน้อง Mentor ในการสอนงาน ติดตาม ผลการเบิกจ่ายของแต่ละกลุ่มงานภายในสำนักงานเป็นประจำ

คำสำคัญ: การเพิ่มประสิทธิภาพ การเบิกจ่ายงบประมาณ โครงการส่งเสริมการเกษตร คู่มือการเบิกจ่ายงบประมาณ

บทนำ

การเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงาน เป็นการเพิ่มความสามารถ รวมถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในหน่วยงานให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุด และบุคลากรเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพในหน่วยงาน เป็นผู้ผลักดันให้ภารกิจของหน่วยงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย และการส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ย่อมส่งผลให้งานเกิดทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพควบคู่กันไป

กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มศักยภาพ การผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษา วิจัย พัฒนา กำหนดมาตรการ และแนวทางในการส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และการให้บริการทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งงานและผลงานของหน่วยงานนั้น ส่วนสำคัญมาจากการใช้งบประมาณอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยผู้ปฏิบัติต้องวางแผนการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดสรรงบประมาณให้กลุ่มเป้าหมายตรงตามวัตถุประสงค์โครงการ ดำเนินการภายในกรอบระยะเวลา จึงถือว่ามีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ แต่จากรายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จากระบบ New GFMS Thai พบว่า ไตรมาสที่ผ่านมา สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายต่ำกว่าเป้าหมายการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องศึกษาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณ ว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยแก้ไขปัญหาและสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด และการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและเหมาะสมกับบุคลากรในหน่วยงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์สภาพปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

แนวทางและวิธีปฏิบัติของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทราที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากร** ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งหมด 17 คน
2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่ศึกษา ดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
 - 2.2 ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา และข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดในการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - 2.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะกระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ
3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในพื้นที่สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา
4. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2567

ทบทวนวรรณกรรม

1. การเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ระบุว่า การเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรนั้น พิจารณาจากการเปรียบเทียบทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลที่ได้จากการทำงาน ในขณะที่กำลังทำงานตามเป้าหมายขององค์กร โดยหลักการแล้วองค์กรควรมีทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพควบคู่กันไป

ปารณีย์ ศรีแก้ว (2565) ระบุ แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร สามารถศึกษาวิเคราะห์ได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ 1) ลักษณะองค์กร ประกอบด้วย เป้าหมาย ทิศทางการทำงาน โครงสร้างองค์กร สายการบังคับบัญชา ลักษณะงานที่ปฏิบัติ รวมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กร 2) ลักษณะบุคลากร เป็นลักษณะของบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน นับเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร 3) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย นโยบาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ระบบการทำงาน กระบวนการทำงาน การวางแผน การจัดการ การควบคุม การตัดสินใจสั่งการ องค์ประกอบของการเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร 4) การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในงานอุบัติเหตุ ความซ้ำซาก เหนื่อยล้า ความปลอดภัย ตลอดจนบรรยากาศในการทำงาน 5) การพัฒนาทุกองค์กรควรต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร พัฒนาการผลิต พัฒนาทีมงาน พัฒนานวัตกรรม เป็นต้น

กรมส่งเสริมการเกษตร (2566) ระบุว่า แนวทางการดำเนินงานกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566 ที่สำคัญเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1. ถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดระดับกรมสู่ผู้บริหารทุกระดับ วางระบบการจัดเก็บข้อมูล และรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและมีการวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม
2. พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับ ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองผ่านช่องทางต่าง ๆ พัฒนาหลักสูตร e – Learning ให้น่าสนใจและครอบคลุมเรื่องที่สำคัญ พัฒนาทักษะด้านดิจิทัล พัฒนาและเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งในระดับสูงขึ้น สร้างโอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพ รวมทั้งวางแผนอัตรากำลัง การสืบทอดตำแหน่ง การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

จากแนวคิดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กรนั้น บุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ นอกจากองค์ประกอบของบุคลากรแล้ว องค์ประกอบของลักษณะองค์กร การบริหารจัดการ การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการพัฒนาทุกองค์กรควรต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตร โดยการถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดระดับกรมสู่ผู้บริหารทุกระดับ การวางระบบการจัดเก็บข้อมูล และรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและการวัดผลสำเร็จของการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับ ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ

2. การเบิกจ่ายงบประมาณ

ดวงมณี เลาวกุล (2548) ได้กล่าวถึง งบประมาณ หมายถึง แผนการเงิน เกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย ซึ่งเป็นกลไกในการควบคุมทางการเงิน เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ตามนโยบายของผู้บริหารที่สัณฐานกับประชาชน งบประมาณทำหน้าที่เป็นทรัพยากรการบริหาร เพื่อสนับสนุนให้รัฐบาลสามารถบริหารประเทศได้บรรลุเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปความหมายของคำว่า งบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จซึ่งแสดงออกในรูปแบบตัวเงินแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่ง รวมถึงการประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงานให้บรรลุตามแผนนี้ย่อมประกอบด้วยการทำงาน 3 ขั้นตอน คือ (1) การจัดเตรียมงบประมาณ (2) การอนุมัติงบประมาณ (3) การบริหารงบประมาณ

กรมอนามัย (2565) กล่าวว่า การเบิกจ่ายงบประมาณ คือ การเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี งบประมาณ โดยประเมินจากร้อยละของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ 3 ประเภท ดังนี้ 1) ภาพรวม ทุกรัฐบาล 2) รายจ่ายที่ได้รับจัดสรร ยกเว้นงบบุคลากร 3) รายจ่ายประจำปี งบดำเนินงาน งบอุดหนุน ยกเว้นงบบุคลากร 4) รายจ่ายลงทุน (ถ้ามี)

ณรงค์ สักพันธ์โรจน์ (2538) กล่าวถึง บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ 1) ผู้เกี่ยวข้องกับงบประมาณต้องรู้จักเข้าใจบทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี และมีเหตุผล 2) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณต้องจัดระบบบริหารงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

กองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร (2567) ได้อนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ จากงบดำเนินงานให้จังหวัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการตามตัวชี้วัด โดยได้อนุมัติบุคคลภายนอกที่เป็นเป้าหมายการอบรมของโครงการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุมัติให้เดินทางไปราชการ และการจัดประชุมของทางราชการ พ.ศ. 2524 ที่หน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการ ข้อ 18 รวมทั้งได้อนุมัติจัดสรรงบประมาณมาตั้งจ่ายทางสำนักงานคลังจังหวัดแล้ว และขอให้จังหวัดดำเนินงานโครงการตามคู่มือการปฏิบัติงานโครงการประจำปี งบประมาณ และดำเนินการประเมินผลการฝึกอบรม และรายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ภายใน 60 วัน นับแต่วันสิ้นสุดการฝึกอบรม ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การจัดงาน และการฝึกอบรมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2555 ข้อ 23 (ถ้ามี)

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า งบประมาณหมายถึงงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในการดำเนินโครงการ ซึ่งหน่วยงานจะมีเป้าหมายการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ตามมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี โดยบทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรวางแผนการปฏิบัติงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ให้มีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมาย ระยะเวลา และบริหารงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สำหรับขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมการเกษตรเมื่อได้รับทราบคู่มือการปฏิบัติงานโครงการประจำปี แนวทางการดำเนินงาน การใช้จ่ายงบประมาณ สามารถวางแผนการปฏิบัติงานกำหนดเป้าหมาย การใช้งบประมาณภายในกรอบระยะเวลา โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นหลัก และตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผลการดำเนินงานของโครงการเกิดประสิทธิภาพตามตัวชี้วัด และเป็นไปตามเป้าหมายการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งหมด 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ (Google forms) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการจัดลำดับ เพื่อรายงานผลเชิงพรรณนา

การใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google forms) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดฉะเชิงเทรา ลักษณะเป็นแบบมีคำตอบให้เลือกและเติมข้อความในช่องว่าง

ตอนที่ 2 ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา ลักษณะเป็นแบบคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดในการเบิกจ่ายงบประมาณ ลักษณะเป็นแบบคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ

การประเมินความคิดเห็นมีการให้ค่าคะแนนตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) โดยกำหนดระดับคะแนน 1 (น้อยที่สุด) ถึงระดับคะแนน 5 (มากที่สุด) จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการจัดลำดับ และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับปัญหา/ ความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับปัญหา/ ความคิดเห็นระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปัญหา/ ความคิดเห็นระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับปัญหา/ ความคิดเห็นระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับปัญหา/ ความคิดเห็นระดับมากที่สุด

สำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus group) สอบถามจากเจ้าหน้าที่ โดยตั้งประเด็นคำถามปลายเปิด จากนั้นทำการสรุปผลตามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การจัดซื้อ จัดจ้าง

ประเด็นที่ 2 การจัดอบรม/ สัมมนา/ ประชุม

ประเด็นที่ 3 การยืมเงิน/ ชดใช้เงินยืม

ประเด็นที่ 4 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนและร้อยละ ดังนี้ เพศ ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 และเพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 อายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 36 – 40 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 47.06 จบการศึกษาปริญญาโท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 ส่วนใหญ่จบสาขาส่งเสริมการเกษตร จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 ตำแหน่งปัจจุบันเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับชำนาญการ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 และมีอายุราชการระหว่าง 7 – 9 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41

ประสบการณ์การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดมีประสบการณ์การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการฯ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 ส่วนใหญ่มีจำนวนโครงการฯ ที่รับผิดชอบ 2 โครงการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71 ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมด้านการเบิกจ่ายเงิน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 ส่วนจำนวนการแก้ไขเอกสารในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดมีการแก้ไขเอกสารในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม 2 ครั้ง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 (รายละเอียดดังแสดงในตารางภาคผนวก 1)

2. ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา ของผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับประเด็นด้านหน่วยงานและนโยบายโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นโดยสรุปแต่ละด้านดังแสดงในตารางที่ 1 (รายละเอียดเพิ่มเติมดังแสดงในตารางภาคผนวก 2) พบว่า

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเจ้าหน้าที่มีงานเร่งด่วนอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.76

ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดทำเอกสารประกอบการขออนุมัติ การเบิกจ่าย การจัดซื้อ การจัดจ้างมีรูปแบบแตกต่างกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.24

ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีความคิดเห็นต่อปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณต้องปฏิบัติตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณตาม มติ ครม. อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.47

ด้านหน่วยงานและนโยบาย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.26) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.71

ตารางที่ 1 สรุปปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

ประเด็นปัญหา	เฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรม	3.91	มาก	2
2. ด้านการปฏิบัติหน้าที่	3.91	มาก	2
3. ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน	3.90	มาก	4
4. ด้านหน่วยงานและนโยบาย	4.26	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.98	มาก	

3. ข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดในการเบิกจ่ายงบประมาณ ของผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับประเด็นด้านการปฏิบัติหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นโดยสรุปในแต่ละด้านดังแสดงในตารางที่ 2 (รายละเอียดเพิ่มเติมดังแสดงในตารางภาคผนวก 2) พบว่า

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.56) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก่อนเริ่มปีงบประมาณ เพื่อทราบแนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณ ข้อระเบียบ และข้อกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.59

ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.63) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเจ้าหน้าที่ควรวางแผนการจัดสรรงบประมาณ และควรจัดทำแผนคุมประมาณโครงการ/ กิจกรรมที่ได้รับ เพื่อวางแผนงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ค่าเฉลี่ย 4.82

ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.44) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะการติดตามความก้าวหน้าการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นประจำ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.47

ด้านหน่วยงานและนโยบาย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.35) พบว่า นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะการศึกษาความเร่งด่วน/ ระยะเวลาที่ดำเนินโครงการในแต่ละกิจกรรม เพื่อวางแผนการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามนโยบาย อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.41

ตารางที่ 2 สรุปข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดในการเบิกจ่ายงบประมาณ

ประเด็นข้อเสนอแนะ	เฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรม	4.56	มากที่สุด	2
2. ด้านการปฏิบัติหน้าที่	4.63	มากที่สุด	1
3. ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน	4.44	มากที่สุด	3
4. ด้านหน่วยงานและนโยบาย	4.35	มากที่สุด	4
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.56	มากที่สุด	

ส่วนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด จำนวน 1 ครั้ง สามารถสรุปประเด็นปัญหา อุปสรรคที่พบ และแนวทาง/ วิธีการแก้ไข ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ปัญหา อุปสรรคที่พบ	แนวทาง/ วิธีการแก้ไข
ประเด็นที่ 1 การจัดซื้อ/จัดจ้าง	
1. เจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจในระเบียบ กฎหมายที่เป็นปัจจุบัน	1. ถ้ามีหนังสือหรือคำสั่งใหม่แทนฉบับเก่าต้องรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ก่อนดำเนินการขออนุมัติโครงการ
2. ได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้า	2. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเตรียมความพร้อมการใช้จ่ายงบประมาณ บุคคลเป้าหมาย พื้นที่เป้าหมาย
3. การจัดซื้อ จัดจ้าง วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ไม่เคยดำเนินการ	3. ปรึกษาด้านบริหารทั่วไป และหัวหน้ากลุ่มอย่างเร่งด่วน
4. แบบฟอร์มหรือรูปแบบ การทำหนังสือจัดซื้อ/จัดจ้างไม่แน่นอน	4. ชี้แจงบุคลากรฝ่ายบริหารทั่วไป กับผู้รับผิดชอบโครงการให้เข้าใจแบบฟอร์มฯ ในทิศทางเดียวกัน
5. การแก้ไขเอกสารประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ เช่น รูปภาพตรวจรับต้องรออนุมัติว่าผ่านจึงจะส่งของให้เกษตรกรทำให้ล่าช้า (เจ้าหน้าที่ไม่กล้าแจกก่อน)	5. การปฏิบัติงานบางครั้ง บางสถานการณ์ ควรยืดหยุ่นแต่อยู่ภายใต้กฎระเบียบของทางราชการ เช่น การสอนเทคนิคการถ่ายภาพประกอบการจัดซื้อ จัดจ้าง และยกตัวอย่างกรณีการทำงานที่พบข้อผิดพลาด เพื่อช่วยให้งานรวบรัดเร็วขึ้น

ปัญหา อุปสรรคที่พบ	แนวทาง/ วิธีการแก้ไข
6. การจัดทำ TOR ระบุรายละเอียดมากเกินไป ทำให้ การจัดทำเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายมากตาม รายละเอียดใน TOR ซึ่งบางรายการ ไม่จำเป็นต้องใส่ รายละเอียดมาก	6. การจัดทำ TOR บางรายการ อาจกำหนดรายละเอียด/ คุณลักษณะให้กว้าง แต่ครอบคลุมชัดเจน โดยกำหนดว่า ไม่น้อยกว่า/ ไม่ต่ำกว่า
ประเด็นที่ 2 การจัดอบรม/ สัมมนา/ ประชุม	
1. เอกสารประกอบการเบิกจ่ายยังมีการแก้ไขอยู่ (ใบเสร็จรับเงินค่าอาหาร ค่าตอบแทนวิทยากร ฯลฯ) 2. เจ้าหน้าที่ยังขาดความเข้าใจระเบียบฝึกอบรม เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุฝึกอบรม และครุภัณฑ์ 3. กำหนดการอบรมต้องระบุชื่อวิทยากร	1. ฝ่ายบริหารทั่วไปนำตัวอย่างหรือการเขียนข้อมูลใน แบบฟอร์มที่ถูกต้อง ใส่ในไลน์กลุ่ม Line 2. ชี้แจงก่อนเริ่มต้นงบประมาณ 3. กำหนดการอบรมควรระบุชื่อหน่วยงานแทนตัวบุคคล เพื่อป้องกันกรณีวิทยากรติดราชการไม่สามารถมาได้ ส่งผลต่อการจ่ายค่าสมนาคุณวิทยากร
ประเด็นที่ 3 การยืมเงิน /ชดใช้เงินยืม	
รูปถ่ายประกอบการชดใช้เงินยืมมีรายละเอียด มากเกินไป เช่น การเช่ารถตู้	1. ชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินการส่งหลักฐานใช้เงินยืม 2. ถ่ายรูปแบบองค์รวมครบองค์ประกอบ
ประเด็นที่ 4 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ	
ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการเข้าไม่ตรงเดือน ที่ส่งเบิก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทำเอกสารผิดและไม่ได้ใช้ แบบฟอร์มปัจจุบัน	1. ชี้แจงแบบฟอร์มที่เป็นปัจจุบัน และข้อผิดพลาดที่พบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่แก้ไข 2. กำหนดรอบส่งเอกสารและวันโอนเงินให้ทราบ

ประเด็นการจัดซื้อ/ จัดจ้าง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรพบปัญหาการเปลี่ยนแปลงข้อระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการล่าช้า เงื่อนไขการจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่เคยปฏิบัติ การทำเอกสารการเบิกจ่ายรูปแบบเอกสารไม่ชัดเจน การแก้ไขเอกสารการเบิกจ่ายงบประมาณ และการกำหนดรายละเอียด TOR ที่มีรายละเอียดเฉพาะมากเกินไป

ประเด็นการจัดอบรม/ สัมมนา/ ประชุม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรพบปัญหารายละเอียดการส่งเอกสารหลักฐานการเบิกจ่าย ขาดความเข้าใจประเด็นของเงื่อนไขของวัสดุสำนักงาน วัสดุฝึกอบรม และครุภัณฑ์ รวมถึงการระบุรายละเอียดชื่อวิทยากรในกำหนดการอบรม

ประเด็นการยืมเงิน/ ชดใช้เงินยืม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรพบปัญหาการส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้เงินยืมมีรายละเอียดมากเกินไป

ประเด็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรพบปัญหาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการเข้าไม่ตรงเดือนที่ส่งเบิก เนื่องจากมีการแก้ไขเอกสารส่งเบิก

แนวทาง/ วิธีการแก้ไข การเตรียมความพร้อมการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบโครงการ การชี้แจงระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง การรับทราบแนวทางการทำงานร่วมกันก่อนเริ่มดำเนินโครงการ กำหนดแผนการเบิกจ่ายงบประมาณ หรือข้อสรุปการดำเนินงานที่สนับสนุนการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบโครงการ ภายใต้ความถูกต้อง การปรับปรุงข้อมูลกระบวนการทำงานให้เป็นปัจจุบัน มีการจัดเก็บข้อมูลแบบฟอร์ม เอกสาร กฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติในการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นข้อมูลกลาง เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสามารถดาวน์โหลดข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ได้ เพื่อแก้ไขปัญหาในการแก้เอกสารขออนุมัติของเจ้าหน้าที่ที่จะทำให้การดำเนินงานล่าช้า

สรุปผลการวิจัย

สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทราประสบปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่ามาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่ผ่านมา จึงได้ทำการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์สภาพปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้เครื่องมือ/วิธีการ 2 รูปแบบ คือ แบบสอบถามออนไลน์ และการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับประชากร 17 ราย พบว่าส่วนใหญ่มีตำแหน่งวิชาการในระดับชำนาญการ มีอายุราชการ 7 – 9 ปี แต่มีประสบการณ์เบิกจ่ายงบประมาณระดับจังหวัดไม่เกิน 3 ปี และส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการที่สำคัญคือ 1) เจ้าหน้าที่มีงานเร่งด่วนอื่น ๆ มาแทรกแซงงานประจำ ส่งผลให้การปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบไม่เป็นไปตามที่แผน ส่งผลถึงการเบิกจ่ายงบประมาณ 2) การจัดทำเอกสารประกอบการขออนุมัติ การเบิกจ่าย การจัดซื้อ การจัดจ้างมีรูปแบบแตกต่างกัน ซึ่งหากผู้ปฏิบัติมีคู่มือการเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับศึกษา รวมถึงการประชุมชี้แจงก่อนการปฏิบัติงานจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และลดความผิดพลาดในการแก้ไขเอกสารได้ 3) การเบิกจ่ายงบประมาณต้องปฏิบัติตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณตามมติ ครม. โดยการกำหนดเป้าหมายการเบิกจ่ายและการใช้จ่ายงบประมาณ ผู้ปฏิบัติต้องศึกษารายละเอียดโครงการ และวางแผนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรการเร่งรัด เพื่อไม่ให้ผลการเบิกจ่ายต่ำกว่าเป้าหมาย และถูกเร่งรัดภายหลัง และ 4) การจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ ทำให้การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผน จึงส่งผลต่อตัวชี้วัดการเบิกจ่ายงบประมาณที่ไม่เป็นไปตามแผน

จากการระดมความคิด เพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา จากกลุ่มประชากรทั้งหมด ได้มีข้อเสนอแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณไว้ดังนี้

1) ควรจัดทำคู่มือ ขั้นตอน การเบิกจ่าย ข้อระเบียบกฎหมายสำคัญ ที่เกี่ยวข้อง ของหน่วยงานเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และลดความผิดพลาดการดำเนินงานได้

2) การจัดประชุม ชี้แจง อบรม ให้ความรู้เพื่อทบทวนประเด็น ขั้นตอน การเบิกจ่ายเป็นประจำทุกปี ก่อนเริ่มปฏิบัติงานในปีงบประมาณ รวมถึงการวางแผนการจัดสรรงบประมาณ และจัดทำแผนคุมประมาณโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับ เพื่อวางแผนการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามนโยบาย

3) ใช้กระบวนการพี่สอนน้อง Mentor ในการสอนงาน ติดตาม ผลการเบิกจ่ายของแต่ละกลุ่มงานภายในสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นประจำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทราสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้ดังนี้

1.1.1 ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน ควรมีการติดตามความก้าวหน้าการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นประจำ

1.1.2 ด้านหน่วยงานและนโยบาย ศึกษาความเร่งด่วน/ ระยะเวลาที่ดำเนินโครงการในแต่ละกิจกรรม เพื่อวางแผนการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามนโยบาย

1.1.3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรม ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก่อนเริ่มปีงบประมาณ เพื่อทราบแนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณ ข้อระเบียบ และข้อกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบัน

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ควรวางแผนการจัดสรรงบประมาณ และจัดทำแผนคุมประมาณโครงการ/ กิจกรรมที่ได้รับ เพื่อวางแผนงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการหลังจากได้มีการนำแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทราใช้ในการดำเนินโครงการอีกครั้งเพื่อให้มีการปรับปรุงข้อมูลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนเป็นอย่างดีจาก นางวิภา จิระวัฒน์ หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา (พี่เลี้ยง) และ ดร. กิตติ โพธิ์จวง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร ที่ได้ให้คำปรึกษา ความรู้ ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ขอขอบคุณนายदनัย ปัญญาพิทยากุล เกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่สนับสนุนการนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 รวมทั้งเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้คงเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. 2565. **คู่มือการปฏิบัติงานการเบิกจ่ายงบประมาณ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2567. แหล่งที่มา <https://audit.anamai.moph.go.th/webupload/21xdee05b3b4525a6c082be11a682e4efef/tinymce/2564/Nov/SOP%20%E0%B8%87%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%93%2065.pdf>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ 2566**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นิวัตรธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **สถานะผลการใช้จ่าย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2567. แหล่งที่มา https://finance.doae.go.th/?page_id=6496
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **อำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2567. แหล่งที่มา <https://www.doae.go.th/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%9C%E0%B8%B4%E0%B8%94>
- กองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **หนังสือภายใน ที่ กษ 1004/ว 650 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2567. เรื่องอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อดำเนินโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร**.
- ณรงค์ สัจพันโรจน์. 2538. **การจัดทำอนุมัติและบริหารงบประมาณแผ่นดินทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- ดวงมณี เลาวกุล. 2548. **ระบบงบประมาณและการบริหารการคลังท้องถิ่น**. ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปารณีย์ ศรีแก้ว. 2565. **การจัดการองค์การ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2567. แหล่งที่มา https://elcpg.ssru.ac.th/paranee_sr/pluginfile.php/43/block_html/content/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B9%84%E0%B8%9F%E0%B8%A5%E0%B9%8C%2015-3-65.pdf
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **คู่มือการจัดการความรู้กองแผนงาน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2567. แหล่งที่มา https://plandiv.mcu.ac.th/?page_id=699
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **การบริหารงานคุณภาพในองค์กร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2567. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/view/tanapont>

ภาคผนวก

ตารางภาคผนวก 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดฉะเชิงเทรา

(N = 17)

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	23.53
หญิง	13	76.47
2. อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	3	17.65
31 – 35 ปี	3	17.65
36 – 40 ปี	8	47.06
41 – 45 ปี	2	11.76
มากกว่า 45 ปี	1	5.88
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	3	17.65
ปริญญาโท	13	76.47
ปริญญาเอก	1	5.88
4. สาขาวิชาที่จบการศึกษาสูงสุด		
ส่งเสริมการเกษตร	9	52.94
พืชศาสตร์	3	17.65
กีฏวิทยา	1	5.88
ปฐพีศาสตร์	1	5.88
อื่น ๆ (พืชไร่ เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม วิทยาการจัดการอุตสาหกรรม)	3	17.65
5. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ระดับปฏิบัติการ	5	29.41
ระดับชำนาญการ	12	70.59
6. อายุราชการ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี	4	23.53
3 – 6 ปี	3	17.65
7 – 9 ปี	5	29.41
10 – 12 ปี	2	11.76
มากกว่า 12 ปี	3	17.65

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ประสบการณ์การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตร		
ระดับจังหวัด		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี	5	29.41
3 – 6 ปี	4	23.53
7 – 9 ปี	4	23.53
10 – 12 ปี	1	5.88
มากกว่า 12 ปี	3	17.65
8. จำนวนโครงการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ		
1 โครงการ	1	5.88
2 โครงการ	11	64.71
3 โครงการ	2	11.76
4 โครงการ	3	17.65
9. การฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมด้านการเบิกจ่ายเงิน		
ไม่เคยฝึกอบรม	9	52.94
เคยฝึกอบรม	8	47.06
จำนวน 1 ครั้ง	3	37.50
จำนวน 2 ครั้ง	4	50.00
จำนวน 4 ครั้ง	1	12.50
10. จำนวนการแก้ไขเอกสารในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม		
1 ครั้ง	1	5.88
2 ครั้ง	9	52.94
3 ครั้ง	4	23.53
มากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป	3	17.65

ตารางภาคผนวก 2 ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

(N = 17)

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	อันดับ
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรม	3.91	มาก	2
1.1 เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์ และความชำนาญในการปฏิบัติงาน	3.71	มาก	3
1.2 เจ้าหน้าที่ในกลุ่มไม่ครบตามอัตรากำลัง	2.94	ปานกลาง	4
1.3 เจ้าหน้าที่มีงานเร่งด่วนอื่น ๆ	4.76	มากที่สุด	1
1.4 เจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ทำให้ขาดประสบการณ์	4.24	มากที่สุด	2
2. ด้านการปฏิบัติหน้าที่	3.91	มาก	2
2.1 ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ	4.12	มาก	3
2.2 เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สำนักงานในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ	4.00	มาก	5
2.3 ความรู้จากการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ สามารถนำมาใช้พัฒนางานได้	3.76	มาก	7
2.4 ขาดความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานการเบิกจ่ายเงิน	4.06	มาก	4
2.5 คู่มือการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณปัจจุบัน	3.71	มาก	9
2.6 การเปลี่ยนแปลงของข้อระเบียบ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	4.18	มาก	2
2.7 การจัดทำเอกสารประกอบการขออนุมัติ การเบิกจ่าย การจัดซื้อ การจัดจ้างมีรูปแบบแตกต่างกัน	4.24	มากที่สุด	1
2.8 ขาดการศึกษาคู่มือโครงการอย่างละเอียดก่อนจัดทำโครงการ	3.41	มาก	10
2.9 ขาดเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยให้การทำงานรวดเร็วขึ้น	3.76	มาก	7
2.10 ความผิดพลาดจากการทำเอกสารการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม	3.88	มาก	6
3. ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน	3.90	มาก	4
3.1 การเบิกจ่ายงบประมาณต้องปฏิบัติตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่าย งบประมาณตามมติ ครม.	4.47	มากที่สุด	1
3.2 การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับใน โครงการ/ กิจกรรม	3.47	มาก	3
3.3 การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่วางแผนไว้	3.76	มาก	2
4. ด้านหน่วยงานและนโยบาย	4.26	มากที่สุด	1
4.1 การพิจารณากลุ่มเป้าหมาย/ เงื่อนไข ให้สอดคล้องกับโครงการ	3.94	มาก	4
4.2 ตัวชี้วัดการเบิกจ่ายประมาณ	4.24	มากที่สุด	2
4.3 การจัดสรรงบประมาณล่าช้าไม่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ	4.71	มากที่สุด	1
4.4 การได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม	4.18	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.98	มาก	3

ตารางภาคผนวก 3 ข้อเสนอแนะของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัดในการเบิกจ่ายงบประมาณ

(N = 17)

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	อันดับ
1. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรม	4.56	มากที่สุด	2
1.1 การอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก่อนเริ่มปีงบประมาณ เพื่อทราบ แนวทางการเบิกจ่ายงบประมาณ ข้อระเบียบ และข้อกฎหมายที่ใช้ใน ปัจจุบัน	4.59	มากที่สุด	1
1.2 การอบรมเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ก่อนการปฏิบัติงาน	4.53	มากที่สุด	2
2. ด้านการปฏิบัติหน้าที่	4.63	มากที่สุด	1
2.1 การปรับปรุงคู่มือการเบิกจ่ายงบประมาณทั้งในรูปแบบไฟล์และ เอกสารที่พร้อมใช้งาน	4.47	มากที่สุด	9
2.2 รวบรวมหนังสือมอบหมาย ข้อระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ QR Code เพื่อดาวน์โหลดให้ใช้งานง่าย	4.59	มากที่สุด	6
2.3 เจ้าหน้าที่ควรศึกษาคู่มือโครงการที่ได้รับมอบหมาย เพื่อวางแผน กลุ่มเป้าหมาย วิธีการที่ให้บริการเป้าหมาย ความเหมาะสม ระยะเวลา ข้อจำกัดพื้นที่ ความพร้อม ศักยภาพ ผลกระทบบวก - ลบ	4.71	มากที่สุด	3
2.4 เจ้าหน้าที่ควรวางแผนการจัดสรรงบประมาณ	4.82	มากที่สุด	1
2.5 จัดทำแผนคุมประมาณโครงการ/ กิจกรรมที่ได้รับเพื่อวางแผน งบประมาณให้มีประสิทธิภาพ	4.82	มากที่สุด	1
2.6 ควรมี Infographic ขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ และเอกสารที่ เกี่ยวข้อง	4.47	มากที่สุด	9
2.7 การจัดประชุมชี้แจงการเบิกจ่ายงบประมาณก่อนเริ่มการเบิกจ่าย งบประมาณ	4.65	มากที่สุด	4
2.8 หัวหน้ากลุ่มมีการติดตามความก้าวหน้าของการเบิกจ่ายงบประมาณ อยู่เสมอ	4.59	มากที่สุด	6
2.9 การทำรายการสิ่งที่ต้องทำ (Check List) ประกอบการเบิกจ่าย งบประมาณ เพื่อลดความผิดพลาดของงาน/หลักฐานใบสำคัญไม่ครบ	4.53	มากที่สุด	8
2.10 เพิ่มระบบสารสนเทศที่แสดงผลให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงสถานะ การเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการ/กิจกรรม	4.65	มากที่สุด	4

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	อันดับ
3. ด้านการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน	4.44	มากที่สุด	3
3.1 ประชุมสำนักงานเพื่อชี้แจงมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และวางแผนการเบิกจ่ายงบประมาณร่วมกัน	4.41	มากที่สุด	2
3.2 การติดตามความก้าวหน้าการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นประจำ	4.47	มากที่สุด	1
4. ด้านหน่วยงานและนโยบาย	4.35	มากที่สุด	4
4.1 ศึกษาความเร่งด่วน/ ระยะเวลาที่ดำเนินโครงการในแต่ละกิจกรรม เพื่อวางแผนการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามนโยบาย	4.41	มากที่สุด	1
4.2 กำหนดการเบิกจ่ายประมาณเป็นตัวชี้วัดของเจ้าหน้าที่	4.29	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.56	มากที่สุด	